

รูปแบบการจัดการงานสาธารณสงเคราะห์ในจังหวัดนครปฐม*

A MODEL OF PUBLIC WELFARES MANAGEMENT IN NAKORNPATTHOM PROVINCE

พระครูสมุห์ไพฑูรย์ สิริภทโท, พระมหากฤษณา กิตติโสภโณ, พระปลัดระพิน พุทธิสารโ

Phrakhrusamupithurn Siribhatto, Phramaha Krisada Kittisobhano, Phrapalad Raphin Buddhisar

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

Mahachulalongkornrajavidyalaya University

Corresponding Author E-mail: pithurn.panomsauy@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาวิเคราะห์สภาพทั่วไป ระดับการพัฒนาและนำเสนอรูปแบบ เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี ประกอบด้วยการวิจัยเชิงคุณภาพเก็บข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึก กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ 18 รูปหรือคน และการสนทนากลุ่มเฉพาะกับผู้ทรงคุณวุฒิ 10 รูปหรือคน วิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา เรียบเรียงและจำแนกอย่างเป็นระบบ และการวิจัยเชิงปริมาณ เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ จากแบบสอบถาม ซึ่งมีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.964 กับพระสงฆ์จังหวัดนครปฐม จำนวน 352 รูป จาก 4,110 รูป สถิติที่ใช้ในการวิจัย คือ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า 1. วัดเป็นศูนย์กลางความเจริญ ความเข้มแข็งของชุมชน มีการบริหารจัดการดูแลบริเวณวัดให้เป็นสถานที่ร่มรื่น ร่มเย็น สำหรับประชาชน ใช้เป็นที่พักผ่อน มีมูลนิธิกองทุน เพื่อช่วยเหลือคนยากจนและผู้ประสบภัยพิบัติ 2. การพัฒนาศักยภาพพระสงฆ์กับการจัดการงานสาธารณสงเคราะห์ในจังหวัดนครปฐมมีความสัมพันธ์กัน จึงยอมรับสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้ 3. รูปแบบการจัดการงานสาธารณสงเคราะห์ในจังหวัดนครปฐม มี 4 รูปแบบคือ รูปแบบการบำรุงกิจการเพื่อช่วยเหลือเกื้อกูล รูปแบบการช่วยเหลือเกื้อกูลกิจการของผู้อื่นเพื่อสาธารณประโยชน์ รูปแบบการเกื้อกูลสาธารณสมบัติสถานที่อันเป็นสาธารณสมบัติ รูปแบบการเกื้อกูลประชาชนหรือสรรพสัตว์โดยสงเคราะห์ผู้เดือนร้อน

คำสำคัญ: รูปแบบ; การพัฒนาศักยภาพ; การจัดการงานสาธารณสงเคราะห์

Abstract

Objectives of this research were to study general, development level and propose a model. Methodology was the mixed methods: The qualitative research, data were collected from 18 key informants by in-depth-interview and from 10 participants in focus group discussion. Data were analyzed by descriptive interpretation. The quantitative research, data were collected from 352 samples, derived from 4,110 monks with questionnaires that had reliability value at 0.964. Data were analyzed with frequency, percentage, mean and standard deviation, Pearson's correlation coefficient. Findings were as follows: 1. The monasteries were the centers of prosperity, community strength, monasteries compounds are well looked after for being green, clean and peaceful places for people to rest. There are foundation and funds to help the poor and crisis encountered. 2. The monks potentials development and public welfares management did have relationship, denying the set hypothesis. 3. Model of monks potentials development and public welfares management in Nakhonpatom Province consisted of 4 models, they were: 1) A model of the aspect of activity support for help emphasizing spiritual centers, 2) A model of the aspect of helping others' business for public benefits to respond to the needs of people, 3) A model of the aspect of public property promotion by leading to build public facilities, 4) A model of the aspect of helping people or all animals by helping those who were in trouble.

Keywords: Model; Potentials Development; Public Welfares Management

บทนำ

ภาพรวมการปกครองคณะสงฆ์ไทยอยู่ภายใต้การปกครองโดยพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ฉบับ พ.ศ. 2505 โดยกำหนดอำนาจหน้าที่มหาเถรสมาคมในพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2535 เกี่ยวข้องกับการควบคุมและส่งเสริมกิจการคณะสงฆ์ที่เคยถูกจัดเป็นอำนาจหน้าที่ของสังฆมนตรีแห่งองค์การ 4 ในพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. 2484 มหาเถรสมาคมในปัจจุบันมีอำนาจที่เกี่ยวกับงานคณะสงฆ์ 6 ประเภท คือ 1) การปกครอง 2) การศาสนศึกษา 3) การศึกษาสงเคราะห์ 4) การเผยแผ่ 5) การสาธารณูปการ และ 6) การสาธารณสงเคราะห์ (พระครูกิตติวรานุวัตร, 2561; พระพิพัฒน์ ทับบงามและคณะ, 2563; พระครูนนทกิจ โกศลและคณะ, 2562)

การสาธารณูปการ เป็นการก่อสร้างและการบูรณปฏิสังขรณ์ ศาสนวัตถุและศาสนสถาน คือการสร้าง การตั้ง การรวม การย้าย การยุบเลิก การขอรับพระราชทานวิสุงคามสีมา การยกวัดร้างเป็นวัดมีพระภิกษุอยู่จำพรรษา และการยกวัดราษฎร์ขึ้นเป็นพระอารามหลวง กิจกรรมอื่นๆ ของวัด เช่น การจัดงานวัด การเรียไร การศาสนสมบัติของวัด (ศบว.) ผู้ปฏิบัติโดยตรงคือเจ้าอาวาสซึ่งเป็นพระสังฆาธิการระดับวัด และเจ้าคณะทุกส่วนทุกชั้นต้องมีความสัมพันธ์กัน 2 ประการคือ 1. ควบคุมการสาธารณูปการ 2. ส่งเสริมการสาธารณูปการจะเห็นได้ว่าคณะสงฆ์ให้ความสำคัญต่อการสาธารณสงเคราะห์ ของศาสนาที่จัดกิจการอันเป็นสาธารณประโยชน์ที่พระสงฆ์หรือวัดต่างๆ จัดทำอยู่ ในปัจจุบันแบ่งออกเป็น 4 ประเภท (พระเทพปริยัติสุธี (วรวิทย์ คงคปญฺญ), 2539) คือ 1. การดำเนินกิจการเอง 2. การเกื้อกูลกิจการของสาธารณะ 3. การเกื้อกูลสาธารณสมบัติ และ 4. การเกื้อกูลประชาชนและสรรพสัตว์ เพราะฉะนั้น แนวทางในการจรจรของพระพุทธศาสนาเอาไว้ พร้อมกับยังเป็นสถาบันหลักที่ยึดเหนี่ยวจิตใจพุทธบริษัทเอาไว้อย่างไม่เสื่อมคลาย เพื่อให้สอดคล้องกับกฎหมายมหาชน ฉบับที่ 23 (พ.ศ.2541) ว่าด้วยระเบียบการปกครองคณะสงฆ์ หมวดที่ 2 ระเบียบการปกครองคณะสงฆ์ส่วนกลาง ข้อ 5 ว่าด้วยวิธีดำเนินการเพื่อความเรียบร้อยดีงาม วิธีดำเนินการศาสนศึกษา และศึกษาสงเคราะห์ วิธีดำเนินการเผยแผ่พุทธศาสนา วิธีดำเนินการสาธารณูปการและสาธารณสงเคราะห์ อันเกี่ยวกับการคณะสงฆ์และการพระศาสนา ให้เป็นไปตามที่กำหนดในระเบียบมหาเถรสมาคม (สุภัทรชัย สีสะไบและคณะ, 2562)

ดังนั้น การสาธารณสงเคราะห์ของวัด เป็นการเผยแผ่พระพุทธศาสนาซึ่งมีทั้งเชิงรับและเชิงรุก การเผยแผ่ด้วยการเทศน์การสอนธรรมเป็นหลัก ส่วนการเผยแผ่เชิงรุก หมายถึง การใช้การสงเคราะห์ในรูปแบบต่างๆ เป็นตัวนำคนเข้าหาธรรม ดังนั้นการศึกษาสงเคราะห์และสาธารณสงเคราะห์จึงเป็นวิธีการเผยแผ่เชิงรุก ผู้วิจัยจึงทำการศึกษาเรื่องการจัดการการสาธารณสงเคราะห์ของวัด โดยการนำหลักการบริหารที่มีความครอบคลุมในด้านการวางแผนที่มีความชัดเจน การจัดองค์กร ที่มีความเป็นระบบ การคัดเลือกบุคลากร การพัฒนาบุคลากรและการใช้คนให้เหมาะสมกับงานอำนวยการ ที่มีความคล่องตัวในการสื่อสารเพื่อให้เกิดการดำเนินการ และที่สำคัญผู้บริหารต้องมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีและต้องมีภาวะผู้นำ การกำกับดูแล เพื่อการแก้ไขปัญหาในด้าน โครงสร้างที่รวมศูนย์และไร้ประสิทธิภาพ ความสัมพันธ์ที่ใกล้ชิดกับรัฐ ความเห็นห่างจากสังคม และการขาดระบบกลั่นกรอง กำกับและกล่อมเกลามีคุณภาพ อย่างยั่งยืน

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาวิเคราะห์สภาพทั่วไปในการจัดการงานสาธารณสุขสงเคราะห์ในจังหวัดนครปฐม
2. เพื่อศึกษาระดับการจัดการงานสาธารณสุขสงเคราะห์ในจังหวัดนครปฐม
3. เพื่อนำเสนอรูปแบบการจัดการงานสาธารณสุขสงเคราะห์ในจังหวัดนครปฐม

วิธีดำเนินการวิจัย

รูปแบบการวิจัย

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยโดยใช้รูปแบบ การวิจัยแบบผสม (Mixed Methods Research) โดยใช้ระเบียบวิธีการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research)

ประชากร กลุ่มตัวอย่าง และผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

ประชากร ได้แก่ พระภิกษุจังหวัดนครปฐม 4,110 รูป

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ พระภิกษุจังหวัดนครปฐม กำหนดขนาดตัวอย่างจากการเปิดตารางสำเร็จรูปเครจซี่และมอร์แกน ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 352 รูป ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple Random Sampling)

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญด้านการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In – depth Interview)

โดยผู้วิจัยคัดเลือกจาก พระภิกษุผู้บริหารวัดหรือคณะกรรมการวัดที่มีส่วนร่วมในการจัดการงานสาธารณสุขสงเคราะห์ในจังหวัดนครปฐมที่ใช้เป็นกรณีศึกษา 3 วัดเพื่อศึกษาถึงรูปแบบการจัดการงานสาธารณสุขสงเคราะห์ในจังหวัดนครปฐม จากผู้เชี่ยวชาญในการจัดการสาธารณสุขสงเคราะห์ รวมทั้งสิ้น 25 รูปหรือคน

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญด้านการสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion)

จากผู้เชี่ยวชาญพระภิกษุและผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 12 รูปหรือคน

เครื่องมือในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาวิจัยประกอบด้วย

- 1) แบบสัมภาษณ์ (Interview) เป็นแบบสัมภาษณ์เชิงลึกแบบมีโครงสร้าง (Structure In-depth Interview) เพื่อศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับรูปแบบการจัดการงานสาธารณสุขสงเคราะห์ในจังหวัดนครปฐม
- 2) แบบสอบถาม (Questionnaire) เพื่อสำรวจความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่าง

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง ตั้งแต่วันที่ 1 มีนาคม ถึง 31 มีนาคม 2563

การวิเคราะห์ข้อมูล

เชิงคุณภาพวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา เรียบเรียงและจำแนกอย่างเป็นระบบและเชิงปริมาณ วิเคราะห์ข้อมูลโดยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสังคมศาสตร์ สถิติที่ใช้ในการวิจัย คือ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัย

ประเด็นที่ 1 ผลการศึกษาวิเคราะห์สภาพทั่วไปในการจัดการงานสาธารณสงเคราะห์ในจังหวัดนครปฐม

จุดแข็งในการจัดการงานสาธารณสงเคราะห์ในจังหวัดนครปฐม ประกอบด้วยปัจจัยหลักๆ 10 ข้อ คือ 1) วัดเป็นศูนย์กลางความเจริญ ความเข้มแข็งของชุมชน 2) การบริหารจัดการดูแลบริเวณวัดให้เป็นสถานที่ร่มรื่น ร่มเย็น สำหรับประชาชน 3) วัดเป็นสถานที่ช่วยเหลือเกื้อกูลให้เป็นที่พึ่งพิง 4) วัดมีมูลนิธิกองทุน เพื่อช่วยเหลือคนยากจนและผู้ประสบภัยพิบัติ 5) พระผู้ใหญ่มีความรู้ มีน้ำใจ ใส่ใจงานในการช่วยเหลือสังคม เป็นศูนย์รวมจิตใจของคนในชุมชนในสังคมได้อย่างดี 6) เจ้าอาวาสหรือสมภารคือผู้นำพระภิกษุสงฆ์สามเณร และคฤหัสถ์ 7) มีองค์ประกอบหรือทรัพยากรที่สำคัญในการบริหารจัดการที่พร้อม 8) พระสังฆาธิการมีความสามารถสูง 9) สนับสนุน บุคลากร เงิน อุปกรณ์ เพื่อกิจการงานของชุมชน 10) วัดเป็นสถานที่ที่มีศักยภาพ เป็นสถานที่ที่ประชาชนสามารถใช้บริการได้

จุดอ่อนในการจัดการงานสาธารณสงเคราะห์ในจังหวัดนครปฐม มี 10 ข้อ คือ 1) การทำงานบริหารสาธารณสงเคราะห์บางครั้งยังเป็นแบบต่างคน ต่างทำ 2) การจัดการเชิงนโยบายขาดแคลนงานการจัดการที่ดี 3) ปัญหาการบริหารงานของเจ้าอาวาสที่ยังขาดวิสัยทัศน์ในการให้บริการงานสาธารณสงเคราะห์ที่ดี 4) ขาดบุคลากรในวัดที่เป็นฟันเฟือง กลไกในการจัดการที่มีประสิทธิภาพ 5) ขาดการประสานงานที่พอเหมาะ พอดี ประสานงานให้ได้ผลต่อประสานคนให้ได้ใจ 6) ขาดผู้บริหารวัดที่เป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง สร้างแรงจูงใจให้บุคลากรมุ่งผลสำเร็จของงานอย่างเต็มความรู้ ความสามารถที่มีอยู่ 7) ปัญหาด้านการปกครองและการสื่อสารที่ยังไม่ทั่วถึง 8) ศักยภาพในการทำความเข้าใจต่อพุทธศาสนิกชนไม่เท่ากันจึงมีงานสาธารณสงเคราะห์ที่เด่นชัดไม่เหมือนกัน 9) ไม่มีแผนงาน ไม่มีทิศทาง ไม่มีเป้าหมายการบริหาร และไม่มีขั้นตอนการปฏิบัติที่ดี 10) ปัญหาด้านอาคารสถานที่

โอกาสในการจัดการงานสาธารณสงเคราะห์ในจังหวัดนครปฐม มี 8 ข้อ คือ 1) วัดเป็นของชุมชนหรือของสังคมในแต่ละท้องถิ่น เป็นศูนย์รวมทางจิตใจและทางกิจกรรมของสังคมนั้นเป็นที่อุปการะ 2) ในปัจจุบันสังคมไทยมีความคาดหวัง และมีความตื่นตัวที่จะได้ผู้นำ ผู้บริหารที่ดี มีความซื่อสัตย์ มีความตั้งใจในการบริหารเพื่อประโยชน์โดยส่วนรวม 3) ความคิดก้าวหน้าคิดในเชิงบวก 4) การบริหารจัดการต้องอาศัยวิทยาการสมัยใหม่เข้ามาช่วยในการบริหารงาน 5) เป้าหมายในการบริหารจัดการวัด 6) การนำเอาหลักธรรมทางพระพุทธศาสนามาประยุกต์เข้า

กับการบริหารจัดการ 7) การมีความเห็นใจกัน การตระหนักในตนเอง การยอมรับความแตกต่างระหว่างบุคคล การตระหนักในความคิดเห็นของผู้อื่น 8) วัดได้รับการสนับสนุนจากชาวบ้านด้วยการอุปถัมภ์

อุปสรรคในการจัดการงานสาธารณสุขสงเคราะห์ในจังหวัดนครปฐม มี 4 ข้อ คือ 1) ถ้าบุคลากรไม่เข้าใจงานที่รับผิดชอบก็จะส่งผลให้งานไม่เป็นไปตามวัตถุประสงค์ แต่ถ้าได้บุคลากรที่มีความรู้ความเข้าใจก็จะส่งผลให้การทำงานมีประสิทธิภาพ 2) ความไม่โปร่งใส ไม่ซื่อสัตย์ในเรื่องตัวเลข จ่ายเงินไม่มีบัญชีรายรับ รายจ่าย และไม่เก็บรักษาเอกสารหลักฐานเอาไว้เกิดการทะเลาะเบาะแว้งในเรื่องการเงิน 3) การหาเงินทุน 4) นโยบายของคณะสงฆ์หรือภาครัฐ

ประเด็นที่ 2 ระดับการพัฒนาศักยภาพพระสงฆ์กับการจัดการงานสาธารณสุขสงเคราะห์ในจังหวัดนครปฐม

พระสงฆ์มีความคิดเห็นต่อการพัฒนาศักยภาพของพระสงฆ์ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.95$, S.D. = 0.300) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน

พระสงฆ์มีความคิดเห็นต่อความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการงานสาธารณสุขสงเคราะห์ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.94$, S.D. = 0.297) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน

พระสงฆ์มีความคิดเห็นต่อรูปแบบการจัดการงานสาธารณสุขสงเคราะห์ในจังหวัดนครปฐม ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.91$, S.D. = 0.243) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน

ประเด็นที่ 3 รูปแบบการจัดการงานสาธารณสุขสงเคราะห์ในจังหวัดนครปฐม

1) รูปแบบการจัดการงานสาธารณสุขสงเคราะห์ในจังหวัดนครปฐม ด้านบำรุงกิจการเพื่อช่วยเหลือเกื้อกูล โดยเน้นศูนย์รวมจิตใจ เป็นศูนย์กลางชุมชน เป็นแหล่งรวมความช่วยเหลือเกื้อกูล บำบัดทุกข์ผู้ประสบภัย ให้ความช่วยเหลือเพื่อเพื่อทางกาย บำรุงขวัญและกำลังใจ เน้นมีส่วนร่วมกับชุมชน/สังคม หน่วยงานต่างๆ ในการสงเคราะห์ประชาชน ชุมชน และสังคม

2) รูปแบบการจัดการงานสาธารณสุขสงเคราะห์ในจังหวัดนครปฐม ด้านการช่วยเหลือเกื้อกูลกิจการของผู้อื่นเพื่อสาธารณประโยชน์ โดยตอบสนองความต้องการของคน ตอบสนองความต้องการของท้องถิ่น ตอบสนองความต้องการของชุมชนและสังคม เน้นมีส่วนร่วมกับชุมชน/สังคม หน่วยงานต่างๆ พร้อมให้ความช่วยเหลือกันในทุกภาคส่วน พร้อมให้ความร่วมมือกับทุกภาคส่วน

3) รูปแบบการจัดการงานสาธารณสุขสงเคราะห์ในจังหวัดนครปฐม ด้านการเกื้อกูลสาธารณสมบัติสถานที่อันเป็นสาธารณสมบัติ โดยเป็นผู้นำการสร้าง ช่วยสร้างสาธารณสมบัติการให้ใช้วัดเป็นสถานที่กับกิจกรรมสาธารณะ การสื่อสารประชาสัมพันธ์โครงการสาธารณะต่างๆ เน้นมีส่วนร่วมกับชุมชน/สังคม หน่วยงานต่างๆ ในการให้บริการประชาชน เอกชนและทุกภาคส่วน

4) รูปแบบการจัดการงานสาธารณสงเคราะห์ในจังหวัดนครปฐม ด้านการเกื้อกูลประชาชนหรือสรรพสัตว์ โดยสงเคราะห์ผู้เดือนร้อน เช่น การดูแลผู้สูงอายุ การดูแลผู้ไร้ญาติ การดูแลผู้ประสบภัย ร่วมมือกับชุมชน โดยจัดวัดเป็นสถานที่พักผ่อน จัดวัดเป็นตลาดนัดสร้างรายได้ให้กับชุมชน เน้นมีส่วนร่วมกับชุมชน/สังคัม หน่วยงานต่างๆ ในการสงเคราะห์ประชาชนและชุมชน

อภิปรายผลการวิจัย

1) รูปแบบการจัดการงานสาธารณสงเคราะห์ในจังหวัดนครปฐม ด้านบำรุงกิจการเพื่อช่วยเหลือเกื้อกูล โดยเน้นศูนย์รวมจิตใจ เป็นศูนย์กลางชุมชน เป็นแหล่งรวมความช่วยเหลือเกื้อกูล บำบัดทุกข์ผู้ประสบภัย ให้ความช่วยเหลือทางกาย บำรุงขวัญและกำลังใจ เน้นมีส่วนร่วมกับชุมชน/สังคัม หน่วยงานต่างๆ ในการสงเคราะห์ประชาชน ชุมชน และสังคัม สอดคล้องกับงานวิจัยของพระมหาเรืองเดช ถาวรธมโม, ดร (ศรีประสม) (2554) ได้วิจัยเรื่อง “การบริหารจัดการกิจการคณะสงฆ์ให้เป็นศูนย์การเรียนรู้ของชุมชนวัดไผ่ล้อม ตำบลจันทนิมิต อำเภอเมืองจันทบุรี จังหวัดจันทบุรี” ผลการวิจัยพบว่า การสร้างความรู้สึกให้เกิดแก่ประชาชนว่า “วัดเป็นแหล่งชุมชน” โดยประชาชนเข้ามาร่วมใน “ศูนย์การเรียนรู้ของวัด” โดยสรุป วัดเป็นส่วนหนึ่งของชุมชน โดยมีหน้าที่หลักในการให้บริการแก่ชุมชนด้านการศึกษาและคุณธรรม ดังนั้นควรมีการส่งเสริมและพัฒนาวัดให้เป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ตลอดชีวิต ทั้งในด้านศาสนธรรมและความรู้นอกระบบอื่น ตามความต้องการของชุมชนและท้องถิ่น เพื่อพัฒนาจิตใจและสร้างคุณภาพการดำรงชีวิตของประชาชน

2) รูปแบบการจัดการงานสาธารณสงเคราะห์ในจังหวัดนครปฐม ด้านการช่วยเหลือเกื้อกูลกิจการของผู้อื่นเพื่อสาธารณประโยชน์ โดยตอบสนองความต้องการของคน ตอบสนองความต้องการของท้องถิ่น ตอบสนองความต้องการของชุมชนและสังคัม เน้นมีส่วนร่วมกับชุมชน/สังคัม หน่วยงานต่างๆ พร้อมให้ความช่วยเหลือกันในทุกภาคส่วน พร้อมให้ความร่วมมือกับทุกภาคส่วน สอดคล้องกับงานวิจัยของเสาวนีย์ ไชยกุล และจงจิต แสงทอง (2554) ได้วิจัยเรื่อง “บทบาทพระสังฆาธิการที่มีต่อการพัฒนาศาสนศึกษาและสาธารณูปการจังหวัดพะเยา” ผลจากการศึกษาพบว่า บทบาทในการจัดการศึกษาสงเคราะห์ 1) บทบาทด้านการบริหาร การศึกษาสงเคราะห์ เช่น การจัดโครงการบวชภาคฤดูร้อน โรงเรียนพุทธศาสนาวันอาทิตย์ การศึกษาผู้ใหญ่ (กศ.น.) การสงเคราะห์ทุนการศึกษา การใช้ที่ดินหรือสถานที่ทางวัด ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในวัด และการเป็นพระสอนศีลธรรมในสถานศึกษา 2) บทบาทด้านการส่งเสริมและสนับสนุนการจัดการศึกษาสงเคราะห์ เป็นบทบาทที่พระสังฆาธิการ ได้ดำเนินการที่ไม่แตกต่างจากการบริหารการศึกษาสงเคราะห์

3) รูปแบบการจัดการงานสาธารณสงเคราะห์ในจังหวัดนครปฐม ด้านการเกื้อกูลสาธารณสมบัติสถานที่อันเป็นสาธารณสมบัติ โดยเป็นผู้นำการสร้าง ช่วยสร้างสาธารณะสมบัติ

การให้ใช้วัดเป็นสถานที่กับกิจกรรมสาธารณะ การสื่อสารประชาสัมพันธ์โครงการสาธารณะต่างๆ เน้นมีส่วนร่วมกับชุมชน/สังคม หน่วยงานต่างๆ ในการให้บริการประชาชน เอกชนและทุกภาคส่วน สอดคล้องกับงานวิจัยของดำรงศักดิ์ จันโททัย (2549) ได้วิจัยเรื่อง “การจัดการงานสังคมสงเคราะห์โดยมุ่งเน้นความสัมพันธ์กับผู้ให้บริการ” ผลการวิจัยพบว่า ระบบการให้บริการในงานสังคมสงเคราะห์ภาครัฐยังคงดำเนินไปในแนวทางของอุดมการณ์และความเป็นวิชาชีพท่ามกลางกระแสหรืออิทธิพลของระบบตลาดและการแข่งขันแบบเสรีที่มีผลกระทบต่อความคาดหวังของผู้ให้บริการ ขณะเดียวกันยังคงมีปัญหาค้างคาอยู่ในระบบราชการที่กระทบต่อการจัดการของการให้บริการ เช่น ความไม่เท่าเทียมกันของอำนาจระหว่างผู้ให้กับผู้ให้บริการ ปัญหาที่เป็นรูปธรรมในเชิงการจัดการ ได้แก่ ปัญหาการบริหารงานบุคคล ปัญหาการขาดฐานข้อมูลของผู้ให้บริการ และการจัดการระบบสารสนเทศซึ่งเกี่ยวข้องกับการขึ้นทะเบียนหรือคัดเลือกผู้ให้บริการตลอดจนการนำส่งการบริการที่ตรงตามความต้องการ แนวทางข้อเสนอแนะในการนำกรอบแนวคิดการจัดการความสัมพันธ์กับผู้ให้บริการมาใช้ในงานสังคมสงเคราะห์ ได้แก่ ตระหนักและการสร้างความเข้าใจในเงื่อนไขเชิงบริบทของการเปลี่ยนแปลง ด้วยเหตุนี้องค์การจึงจำเป็นต้องนำผู้ให้บริการเข้ามาเป็นศูนย์กลางของกิจกรรมและปฏิบัติการทั้งหมดขององค์การ โดยการออกแบบกระบวนการนำส่งการบริการที่มุ่งยกระดับการบริการหรือสร้างคุณค่าให้กับผู้ให้บริการอย่างต่อเนื่อง ในขณะที่การให้บริการในแนวใหม่นี้จำเป็นต้องเสริมสร้างศักยภาพหรือทักษะความสามารถของพนักงานผู้ให้บริการที่อยู่ด้านหน้า หรือศูนย์บริการลูกค้าเพื่อให้สามารถนำส่งการบริการได้ในระดับสากล

4) รูปแบบการจัดการงานสาธารณสงเคราะห์ในจังหวัดนครปฐม ด้านการเกื้อกูลประชาชนหรือสรรพสัตว์ โดยสงเคราะห์ผู้เดือนร้อน เช่น การดูแลผู้สูงวัย การดูแลผู้ไร้ญาติ การดูแลผู้ประสบภัย ร่วมมือกับชุมชน โดยจัดวัดเป็นสถานที่พักผ่อน จัดวัดเป็นตลาดนัดสร้างรายได้ให้กับชุมชน เน้นมีส่วนร่วมกับชุมชน/สังคม หน่วยงานต่างๆ ในการสงเคราะห์ประชาชนสรรพสัตว์ และชุมชน สอดคล้องกับงานวิจัยของพระมหาเรืองเดช ถาวรธมโม, ดร (ศรีประสม) (2554) ได้วิจัยเรื่อง “การบริหารจัดการกิจการคณะสงฆ์ให้เป็นศูนย์การเรียนรู้ของชุมชนวัดไผ่ล้อม ตำบลจันทนิมิต อำเภอเมืองจันทบุรี จังหวัดจันทบุรี” ผลการวิจัยพบว่า การสร้างความรู้สึกให้เกิดแก่ประชาชนว่า “วัดเป็นแหล่งชุมชน” โดยประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมใน “ศูนย์การเรียนรู้ของวัด” โดยสรุป วัดเป็นส่วนหนึ่งของชุมชน โดยมีหน้าที่หลักในการให้บริการแก่ชุมชนด้านการศึกษาและคุณธรรม ดังนั้นควรมีการส่งเสริมและพัฒนาวัดให้เป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ตลอดชีวิต ทั้งในด้านศาสนธรรม และความรู้นอกระบบอื่น ตามความต้องการของชุมชนและท้องถิ่น เพื่อพัฒนาจิตใจและสร้างคุณภาพการดำรงชีวิตของประชาชน

องค์ความรู้การวิจัย

ผลการวิเคราะห์สภาพทั่วไปในการจัดการงานสาธารณสงเคราะห์ในจังหวัดนครปฐม			
จุดแข็ง	จุดอ่อน	โอกาส	อุปสรรค
1) วัดเป็นศูนย์ ความเจริญ ความ เข้มแข็งของชุมชน 2) วัดเป็นสถานที่ รมรื่น รมเย็น สำหรับประชาชน 3) วัดเป็นสถานที่ ช่วยเหลือเกื้อกูลให้ เป็นที่พักพิง	1) การทำงานยัง เป็นแบบต่างคน ต่างทำ 2) การจัดการเชิง นโยบายขาดการ จัดการที่ดี 3) เจ้าอาวาสยัง ขาดวิสัยทัศน์ ใน การให้บริหารงาน	1) วัดเป็นศูนย์รวม ทางจิตใจและทาง กิจกรรมของสังคม 2) ในปัจจุบัน สังคมไทยมีความ คาดหวัง และมี ความตื่นตัวต่อผู้นำ 3) ความคิด ก้าวหน้า คิดในเชิง บวก	1) บุคลากรไม่เข้าใจ งานที่รับผิดชอบ 2) ความไม่โปร่งใส ไม่ซื่อสัตย์ จ่ายเงิน ไม่มีบัญชีรายรับ รายจ่าย 3) การหาเงินทุน

ภาพที่ 1 องค์ความรู้จากการวิจัย

จากภาพที่ 1 พบว่า จุดแข็งในการจัดการงานสาธารณสงเคราะห์ในจังหวัดนครปฐม ประกอบด้วยปัจจัยหลักๆ คือวัดเป็นศูนย์กลางความเจริญ ความเข้มแข็งของชุมชน การบริหารจัดการดูแลบริเวณวัดให้เป็นสถานที่ร่มรื่น รมเย็น สำหรับประชาชน จุดอ่อนคือ การทำงานบริหารสาธารณสงเคราะห์บางครั้งยังเป็นแบบต่างคนต่างทำ การจัดการเชิงนโยบายขาดแคลนงานการจัดการที่ดี โอกาส คือ วัดเป็นของชุมชนหรือของสังคมในแต่ละท้องถิ่นเป็นศูนย์รวมทางจิตใจและทางกิจกรรมของสังคมนั้นเป็นที่อุปการะ ในปัจจุบันสังคมไทยมีความคาดหวัง และมีความตื่นตัวที่จะได้ผู้นำ ผู้บริหารที่ดี มีความซื่อสัตย์ มีความตั้งใจในการบริหารเพื่อประโยชน์โดยส่วนรวม อุปสรรคคือ ถ้าบุคลากรไม่เข้าใจงานที่รับผิดชอบก็จะส่งผลให้งานไม่เป็นไปตามวัตถุประสงค์ แต่ถ้าได้บุคลากรที่มีความรู้ความเข้าใจก็จะส่งผลให้การทำงานมีประสิทธิภาพ ความไม่โปร่งใส ไม่ซื่อสัตย์ในเรื่องตัวเลข จ่ายเงินไม่มีบัญชีรายรับ รายจ่าย และไม่เก็บรักษาเอกสารหลักฐานเอาไว้ เกิดการทะเลาะเบาะแว้งในเรื่องการเงิน พระสงฆ์มีความคิดเห็นต่อการพัฒนาศักยภาพของพระสงฆ์ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัย

1. การจัดการสาธารณสงเคราะห์ทางวัด ควรมีการส่งเสริมการรับรู้ สร้างความเข้าใจต่อสาธารณะชนให้มากขึ้น อาทิเช่น จัดการเชิงนโยบายที่เชื่อมโยงกับองค์กรการบริหารงานพระพุทธศาสนา

2. งานการสาธารณสงเคราะห์ต้องมีการการตั้งต้นการทรัพยากรการบริหาร ที่เหมาะสม บริหารด้านการบริการ การศาสนา และองค์กรปกครอง คณะสงฆ์ควรได้สนับสนุน งบประมาณ การจัดการ งานสาธารณสงเคราะห์ให้แต่ละวัด มีความพร้อมมากขึ้น

3. การจัดการสาธารณสงเคราะห์ ต้องมีกระบวนการการบริหารจัดการอย่างเป็นระบบ ตามหลักปฏิบัติการบริหารที่เหมาะสม มีความเป็นระบบและให้ครบวงจร

4. การจัดการงานสาธารณสงเคราะห์เป็นงานสำคัญที่ต้องมีหลายฝ่าย เข้ามามีส่วนร่วม ดำเนินการบริหารและให้บริการ ดำเนินการบริหารและให้บริการ เป็นการจัดระบบมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน ให้ร่วมสร้างเป็นระบบและส่วนอย่างครบวงจร

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรดำเนินการวิจัยในเรื่องเกี่ยวกับ การพัฒนาศักยภาพของวัด ต่อการจัดการงานสาธารณสงเคราะห์ให้เกิดมูลค่าเพิ่มสูงสุด

2. ควรดำเนินการวิจัยในเรื่องเกี่ยวกับการพัฒนาสมรรถนะผู้นำงานการสาธารณสงเคราะห์ของบุคลากรของวัด ให้มีความพร้อมต่อการให้บริการงานสาธารณสงเคราะห์อย่างมีประสิทธิภาพ

เอกสารอ้างอิง

- ดำรงศักดิ์ จันทโททัย. (2549). *การจัดการงานสังคมสงเคราะห์โดยมุ่งเน้นความสัมพันธ์กับผู้ให้บริการ* (วิทยานิพนธ์ปริญญาสังคมสงเคราะห์ศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาบริการสังคม). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- พระครูกิตติวราวุฒและคณะ. (2561). บทบาทพระสงฆ์ในการสืบสานวัฒนธรรมไทย. *วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา*, 5(3), 468-487.
- พระครูนนทกิจโกศลและคณะ. (2562). การพัฒนารูปแบบการบริหารการเปลี่ยนแปลงสู่ความเป็นเลิศ ของสถาบันพระพุทธศาสนา. *วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา*, 6(1), 55-69.
- พระเทพปริยัติสุธี (วรวิทย์ คงคปณโณ). (2539). *การคณะสงฆ์และพระศาสนา*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระพิพัฒน์ ทับงามและคณะ. (2563). รูปแบบการบริหารจัดการของสำนักปฏิบัติธรรมประจำจังหวัดอ่างทองเพื่อเสริมสร้างศักยภาพทางปัญญา. *วารสาร สันติศึกษาปริทรรศน์ มจร*, 8(1), 222-232.
- พระมหาเรืองเดช ถาวรธมโม. (2554). *การบริหารจัดการกิจการคณะสงฆ์ให้เป็นศูนย์การเรียนรู้ของชุมชนวัดไผ่ล้อม ตำบลจันทนิมิต อำเภอเมืองจันทบุรี จังหวัดจันทบุรี* (รายงานการวิจัย). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- สุภัทรชัย สีสะไบและคณะ. (2562). ถอดบทเรียนจากพื้นที่: การดูแลผู้สูงอายุตามแนวพุทธในจังหวัดสมุทรปราการ. *วารสารวิจัยวิชาการ*, 2(1), 149-170.
- เสาวนีย์ ไชยกุล และจงจิตร แสงทอง. (2554). *บทบาทพระสังฆาธิการที่มีต่อการพัฒนาศาสนศึกษาและการศึกษาสงเคราะห์จังหวัดพะเยา* (รายงานการวิจัย). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.